

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Cursus Theologicus

Gormaz, Juan Bautista

Augustae Vindelicorum, 1707

Disputatio 7. De mente D. Thomæ circa cognitionem, quam Deus habet de
creaturis possibilibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81950](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81950)

376. **Obijc. 10.** Instando simul solutionem. Cognitio, qua Deus se cognoscit in creaturis, est comprehensiva ipsius Dei; ergo Deus se ita cognoscens eadem ipsa cognitione cognoscit iterum in se ipso sic cognito creaturas. Ergo & in ipsis creaturis sic cognitibus iterum cognoscit se ipsum regressu infinites repetito, quod implicat. Et Confirm. eadem ipsa cognitio nequit idem ipsum obiectum attingere directè, & indirectè. ergo Cognitio, qua Deus se directè cognoscens, attingit creaturas, nequit esse cognitio, qua se in creaturis directè cognoscat. Resp. conc. ant. & neg. utramq; conf. Ratio est, quia aliud est explicare nos modum cognoscendi divinum, aliud est modus iste cognoscendi divinus. Si utrumque confunditur, modus divinus cognoscendi fingitur ad saporem nostris, quo nihil absurdius. Igitur nos explicamus imperfecta, quæ cognoscimus, facta circumloquutione vocum, & expressionum, quas etsi in infinitum repetamus nunquam satis explicabimus infinitatem Dei. At infinitas Dei sine ullo regressu, & circumloquutione cognoscens eodem indivisibili intuitu, eademque illa cognitione, qua se, & creaturas cognoscit in se ipso, se ipsum cognoscit in creaturis, & istas in se ipsis. Quod vocibus diversis solum est cognoscere Deum ratione sui, & ratione connexionis ad ipsum, & creaturas ratione Dei, & sui: id est, Deum, & creaturas ex duplici obiecto formali alias sufficienti, in quo nullum est absurdum. Ad Confirm. dist. ant. attingere directè, & indirectè unico intuitu jam explicato neg. per circumloquutionem vitiosam conc. ant. & neg. conseq. ut constar ex dictis. Exinde

377. **Fit. 1.** Obiectum purè terminativum, & solum extrinsecè specificativum cognitionis non debere esse tam perfectum ac cognitio, neque hanc ab eo sumere speciem. Ratio est, quia non est principium, neq; causa cognitionis, neq; illi dar esse, cum cognitio solum sumat esse à suis causis, vel Principiis: solum enim specificat extrinsecus, quatenus cognitio per suum modum tendendi distinguitur ab aliis cognitionibus non tendentibus ad tale obiectum, neq; specificatur ab illo in omnibus conceptibus, & perfectionibus, quas habet cognitio, sed solum in eo, quod sit cognitio talis obiecti. Unde cognitio divina lapidis non specificatur à lapide in ratione infinitæ, entis à se &c. sed solum in esse cognitionis lapidis,

per quod formaliter, aut virtualiter distinguitur à cognitione alterius obiecti.

Fit 2. Neque obiectum specificativum extrinsecum cognitionis ab isto physice causatæ debere esse tam perfectum, ac cognitio. Ratio est, quia, licet cognitio accipiat esse ab illo, non tamen ab illo solo, sed etiam ab intellectu, à quo potest accipere nobilitatem, quam non habet obiectum. v. g. Cognitio cognoscens albedinem ratione sui per species mixtas ab albedine, est perfectior albedine, etsi ab ista causetur; quia cum causata sit etiam ab intellectu, ab eo accipit perfectionem vitalitatis, & spiritualitatis, quam non habet albedo.

Fit 3. Cognitionem non posse esse perfectiorem obiecto ejus, si hoc sit adæquatum Principium. Ratio est, quia nullus terminus habet majorem perfectionem, quam suum adæquatum principium, cum totam suam perfectionem ab eo accipiat. Ea de causa cognitio non potest esse perfectior, quam obiectum sibi intrinsecum, à quo accipit esse per identitatem.

Fit 4. In sententia D. Thomæ duplex medium cognoscendi esse distinguendum: aliud, quod est pura representatio obiecti: & hoc est species, quam vocavit primum intellectum, quod respectu Dei est essentia divina. Secundum est ratio obiectiva, quæ movet ad cognoscendum aliud obiectum, & quæ redditur à cognoscente pro ratione cognoscendi aliud, quando unum cognoscit ratione essentialis connexionis, quam habet cum altero: & hoc respectu contingentium non potest esse sola essentia divina, cum hæc non connectatur metaphysicè cum contingentibus quæ talibus: Unde vel debet esse ipsum contingens, vel aliquid cum ipso ut tali essentialiter connexum.

Fit 5. Cognitionem divinam debere esse simpliciter infinitam realiter in omni linea. Unde si possibiles essent cognitiones contingentes, & defectibiles, quando existerent, haberent perfectionem realiter in omni linea, formaliter enim haberent perfectionem propriam suæ lineæ cognoscendo nimirum quidquid pro ipsarum signo cognoscibile est: Isecus autem, quando pro suo signo cognoscibile non est; quia illud ad illius perfectionis lineam non spectat: ad eum modum, quo linea Paternitatis non spectat ad lineam Filiationis. Sed de his latius in Tractatu de Voluntate.

DISPUTATIO VII.

DE MENTE D. THOMÆ CIRCA COGNITIONEM, QUAM DEUS HABET DE CREATURIS POSSIBILIBUS. *futura & contingenti*

379. **P**ervenimus jam ad graviores difficultates, ex quarum decisione tota scientiæ mediæ solutio dependet. Præcipua in præsentem controversia stat maximè circa constitutum futuri contingentis, pro cuius resolutione noto primò, futuritionem duplicè esse, aliam secundum quid, & aliam simpliciter talem: hanc divisionè

R. P. Gormaz Theolog. Tom. I.

approbant comunitè, & Philosophi, & Theologi ex D. Th. & Arist. futuritio secundum quid stat solum in dispositione præsentem creaturarum, ut cum in inspectis nubibus dispositis dicimus, pluvia est futura, quæ tamen postea potest non esse, quia nubes possunt impediri, ne pluant. Item cum videmus hominè cum proposito am-

bulandi, dicimus deambulario est futura, quia tamen postea potest non esse, cum ille possit mutare propositum, aut à superiori causâ impediri, ne exeat in effectum deambulationis, eâ de causâ dicitur improprie & secundum quid futurum, id est non dicitur futurum, quia in se erit, sed quia apparet in causâ, ex qua videbatur futurum, aliud est, de quo nunc non verificatur, & aliquando verificabitur, quod est, & hoc est proprie & absolute futurum, quando autem non verificatur, quod est, sed quod foret, si causâ istâ ponerentur; tunc dicitur, non quidem absolute, sed conditionate futurum. Noto secundo futurationem aliam esse causalem, aliam formalem. Causalis perinde est ac causâ efficax, ex qua infallibiliter inferitur, rem esse futuram, formalis verò perinde est ac forma, seu quasi forma, à qua res denominatur futura. In presenti autem sermo est de futuratione propria & formali: futurationis enim est quoddam concretum ex subiecto denominato, & forma denominante illud futurum, ad eum modum, quo album est concretum constans ex subiecto denominato, & forma denominante nempe albedine. Investigemus autem, in quo consistat forma illa, à qua objectum formaliter denominatur futurum, & quia Recentiores Thomistæ jactant sententiam suam circa futurationem contingentiâ à S. Th. esse traditam, nostram autem defendentium scientiam mediam esse à D. Thom. proscriptâ, ut videatur, quàm aperto Marte contra D. Th. illi pugnent, quantumque nos vestigiis D. Thom. inhaeremus, disputationem hanc præmittimus.

SECTIO I.

*In quo consistat Futuratio contingens
juxta Mentem D. Thomæ.*

380. **P**rima sententia est Recentiorum Thomistarum asserentium, non solum esse carentiam existentiam nunc, & existentiam postea, sed formaliter includere aliquam determinationem præsentem hic & nunc existentem essentialiter connexâ cum existentia rei postea, quæ determinatio tamdiu est præsens, quamdiu est verum dicere rem esse futuram, si autem ab eis quæras, quid sit determinatio illa formalis de presenti existens, respondent respectu futuri absoluti esse decretum Dei subjective & objective absolute, & efficax volens rei futurationem, respectu verò futuri conditionati esse decretum Dei subjective absolute, & objective conditionatum, quod nimirum absolute existit in Deo, attingens objectum sub conditione nimirum quod Tyrri penitentiam egissent, si apud illos Christus fecisset miracula. Ita Mag. Vives disp. 7. 10. & seq. Secunda sententia extreme opposita tenet futurum absolute stare formaliter in carentia rei pro nunc, scilicet pro instanti, pro quo dicitur futura, & in existentia pro

postea, scilicet pro tempore sequenti, ita ut sit totum successivum ex carentia existentiam priori, & existentiam posteriori. Unde ait Decretum Dei ex qualibet determinatione causarum, nec constituere formaliter, nec requiri ad futurum, sed si quando datur tale decretum, aut dispositio causarum, solum præcedere futurum tanquam causam, & radicem ipsius futuri, sicut quamvis detur decretum de existentia Petri, in hoc instanti, aut de eo, quod Petrus sit albus, non tamen ideò constituitur Petrus formaliter præsens, nec formaliter albus per tale decretum, sed hoc solum est causâ & radix existentiam, aut dealbarionis Petri. Ita D. D. Societ. constantes in rejiciendo determinatione illâ de presenti ad futurum liberum, quos citat Ruiz de scientia media.

381. **A**ssero 1. Juxta D. Thom. Aliqua futurationis rerum consistit in ordine causarum, dispositione, aut præparatione earum ad rem producendam, hanc conclusionem expresse tradidit S. Thom. pluribus in locis præcipue *quest. 12. de Verit. art. 7. ad 7.* dicens: *Aliquid potest dici esse futurum, non solum ex hoc, quod ita erit, sed quia ita est ordinatum in causis suis, ut sic sit futurum.* Et *quest. 2. de Verit. art. 12. ad 7.* cum dicitur: *hoc est futurum, vel fuit futurum, designatur ordo, qui est in causis ad illius rei productionem, quamvis autem causæ, quæ sunt ordinatæ ad aliquem effectum, possunt impediri, quod non sequatur effectus, tamen non potest impediri, quod fuerint aliquando ad hoc ordinatæ, unde licet quod est futurum, possit non esse futurum, nunquam potest tamen non fuisse futurum, ergo &c.* vide 786. Conf. ex ipso D. Thom. *quest. 12. de Verit. art. 10.* in corpore. *Cum ergo sit Prophetica revelatio de ordine causarum, dicitur Prophetia comminationis, tunc enim nihil aliud Prophetia revelatur, nisi quod secundum ea, quæ nunc sunt, talis ad hoc vel illud est ordinatus, ergo aliqua futurationis rerum consistit ex D. Th. in ordine, seu dispositione causarum.*

382. **A**ssero 2. Futuratio, quæ consistit in tali ordine causarum, juxta S. Th. non est simpliciter futuratio, Prob. facile, nam ut ait D. Thom. futuratio seu ordo causarum potest impediri, ne sequatur effectus, ergo ex vi illius ordinis, seu futurationis non est effectus infallibilis, seu simpliciter futurus, Conf. 1. ex ipso D. Thom. *quest. 2. de Verit. art. 12. ad 9.* dicente: *Quamvis contingens, dum est futurum, non habet esse, tamen ex quo est præsens, esse habet, & veritatem, & sic divine visioni substat. Quamvis etiam Deus cognoscat ordinem unius ad aliud, & sic cognoscat aliquid esse futurum respectu alterius, sed sic non est inconveniens, quod ponatur, quod Deus scit aliquid futurum esse, quod non erit, in quantum scilicet scit aliquas causas ad aliquem effectum inclinatæ, qui non producantur.* Sic enim non loquimur de cognitione futuri, prout scilicet à Deo in suis causis videretur, sed in quantum cognoscitur in se ipso, sic enim

nim cognoscitur ut praesens. Conf. 2. ex 2. 2. *quest. 174. art. 1. in corpore.* Ubi sic: *futurum est in divina cognitione dupliciter, uno modo, prout est in sua causa, & sic accipitur Prophecia comminationis, quae non simpliciter impletur, sed praenuntiatur per eam ordo causae ad effectum, qui quandoq. aliis supervenientibus impeditur; ergo per D. Thom. rem esse futuram in causis non est simpliciter esse futuram, cum impediri possit, ne unquam exillat.*

383. Probat. 2. Ratione. Illud est futuritio simpliciter, à quo res tanquam à forma denominante redditur verè & simpliciter futura, sed ab ordine causarum res non redditur futura verè & simpliciter; ergo &c. Prob. min. ab illo res futura tanquam à forma denominante habet esse verè & simpliciter futurum, à quo habet, quòd verè & simpliciter sit exitura, vel à quo habet verè & infallibiliter, quòd aliquando exillat, & producet. Sed à dispositione causarum, non habet futurum contingens, quòd aliquando sit exiturum, vel quòd aliquando existet, & producet, ut ex n. superiori; ergo &c. Confirm. de omni illo, de quo est verum dicere, quòd est futurum, simpliciter est verum dicere, quòd aliquando erit, haec enim synonyma sunt. Sic Aristot. lib. 1. de Interpr. c. 6. *Si est album nunc, verum erit dicere prius, quòd erit album, quare semper fuit verum dicere, quòdlibet eorum, quae facta sunt, quae d' est vel erit.* Citari etiam solet Aristoteles lib. 2. de Gener. c. 11. text. 64. dicens: *Nam de quo est verum dicere, quid esset, oportet esse quandoq. verum dicere, quia est.* At in nova versione textus ille nò invenitur, neque continet diversam doctrinam ab ea, quam Aristoteles habet in text. supra adducto, sed de pluribus verum est dicere, quòd sunt futura futuritione consistente in ordine causarum, de quibus non est verum dicere, quòd erunt, ut constat ex testimoniis adductis; ergo &c.

384. Prob. 3. ex Aug. lib. 26. contra Faustum, c. 4. dicente: *Tam non possunt futura non fieri, quam non fuisse facta praeterita, quia non est in Dei voluntate, ut inde sit aliquid falsum, quòd verum est, quòd ea, quae verè futura sunt, sine dubio fient, si autem facta non fuerint, futura non erunt.* Atqui res, quae futura est futuritione existente in tali ordine causarum, potest non fieri, & fortè nò fiet, ergo ab illo ordine non redditur verè & simpliciter futura. Confirm. ex locis D. Thom. supra adductis, futura contingencia taliter sunt futura à dispositione causarum, ut possint non produci à parte rei, & impediri, sed quòd ita potest non poni, & impediri, non est propriè, & simpliciter futurum; ergo &c.

385. Affero 3. Nulla est futuritio formalis liberorù contingencium, quae juxta D. Thom. consistat in decreto Dei efficaci infallibili determinatè & per se de praesenti requisito, ut existat res postea. P. 1. Nullum asserri potest testimonium, quo exprèsse asseruerit D. Thom. stare de praesenti infallibilem determinationem, à qua ha-

beat futurum, quasi à priori, ut existat postea, deinde nec testimonium, in quo id implicite asseruerit, ergo &c. Prob. ant. Si aliquando implicite id asseruerit, maxime, ut ostendunt Thomista, quando asseruit futuritionem consistere in ordine, dispositione, seu praeparatione causarum, sed tunc non: ergo nunquam. Probat. min. quia D. Th. in dispositione, ordinatione, praeparatione causarum contingencium, ad producendum suos effectus nullam agnoscit, imò potius negat infallibilem determinationem de praesenti existentem ad producendum suos effectus postea, vel ut ipsi postea existant: ergo dum asseruit futuritionem stare in dispositione causarum, non asserit implicite determinationem infallibilem ad existentiam futurorù postea. Prob. ant. ex plur. locis D. Th. ubi asserit futura contingencia non posse cognosci in causis suis, quia in illis non habent determinationem, ut existant, sicuti in causis necessariis, ut constat ex 1. Part. *quest. 14. art. 13. in corpore,* ubi ait: *alio modo potest considerari contingens, ut est in sua causa, & sic consideratur ut futurum, & ut contingens, nondum determinatum ad unum, quia causa contingens se habet ad opposita, & sic contingens non subditur per certitudinem alicui cognitioni.* Unde quicumq. cognoscit effectum contingentem in sua causa tantum, non habet de eo nisi conjecturalem cognitionem, Deus autem cognoscit omnia contingencia non solum, prout sunt in suis causis, sed etiam prout unumquodq. eorum est actu in se ipso, quòd idem habet in primum sententiarum dist. 28. art. 5. in corpore *quest. 2. de Ver. art. 12. 1. contra gentes c. 67. tract. de Praedest.* ergo &c.

386. Prob. 2. Causae contingentes respectu effectus liberi per se requisitae non includunt ullum efficac Dei decretum, seu infallibiliter connexum cù altero libertatis extremo, sed solum includunt principia compossibilia cum utroque libertatis extremo, ergo futurum contingens non habet in ordine causarum infallibilem determinationem. Prob. ant. Verificato Dei decreto efficaci, & infallibili est infallibile, quòd erit res, sed verificato ordine causarum non est infallibile, ut loquitur D. Thom. quòd erit res; ergo &c. Min. constat ex n. superior. & 381. nam ut ibi diximus *quest. 2. de Verit. art. 12. ad 2. ait: Cùm dicitur: hoc est futurum, vel fuit futurum, designatur Ordo causarum, seu qui est in causis ad productionem ejus, quamvis autem causa, quae sunt ordinata ad aliquem effectum, possint impediri, quòd non sequatur effectus.* Quòd etiam habetur ibid. ad 9. ut ex n. 382. & *quest. 12. art. 10. ad 7. dicendum, quòd aliquid potest dici esse futurum non solum ex hoc, quòd ita erit, sed quòd ita est ordinatum in causis, ut sic sit futurum: Si enim medicus dicit iste sanabitur, iste morietur, & si aliter contingat, non falsum dixit: Sic enim tunc futurum erat ex ordine causarum, quòd tamen possibile est impediri, & tunc, quòd prius futurum fuerat, consequenter non erit futurum.* Unde h' iloso-

phus dicit in 2. de Gener. quod futurus quis incedere non incedet; & ibidem, art. 11. ad 2. dicendum, quod Prophetia comminationis omnino habet immobilem veritatem, non est enim de eventibus rerum, sed de ordine causarum ad eventus, ut dictum est, & hunc ordinem, quem Propheta dicit, necesse est, ut effectus quandoque non sequatur; ergo &c.

387. Resp. Thomistæ posse esse aliquid futurum, vel in ordine solum causarum secundarum dispostitarum ad rei productionem, vel in ordine earum involvendo decretum prædeterminativum. Ex ordine ergo causarum secundarum non involvente tale decretum divinum concurrendi cum illis non dici aliquid futurum simpliciter, bene verò ex ordine involvente prædictum decretum. Non expendo modò, an rectè distinguatur duplex iste ordo, alius involvens decretum efficax, & alius non involvens, neque an decretum concurrendi cum creaturis sit efficax & prædeterminativum, quod solum in causis liberis falsum esse postea videbimus, sed solum contendo S. Thom. nunquam fuisse locutum de ordine causarum involvente tale decretum efficax, & atque adeò non tradidisse futuritionem simpliciter consistentem in decreto efficaci.

388. Confirm. 1. Ordo ille, de quo loquitur D. Thom. potest existere, quin eventus sequatur pro tempore futuro, ut constat ex hucusque dictis testimoniis, & quidem innumera possent adduci, in quibus ait, & futuritionem consistere in ordine causarum, & istum ordinem posse existere, quin eventus sequatur, contra verò nullum testimonium adducitur à Thomistis, nec invenitur in D. Thom. ubi dicat, aut insinuet eum ordinem verificari non posse, quin eventus sequatur pro tempore futuro, quandoquidem nequit existere ullum Dei decretum efficax, quin pro tempore futuro sequatur eventus volitus, ergo quoties S. Thom. asseruit futuritionem consistere in ordine, loquitur est de eo ordine nullum involvente decretum efficax, ac proinde nihil implicite docuit futuritionem infallibilem consistere in decreto efficaci.

389. Confirm. 2. Si aliquis ordo causarum esset involvens decretum efficax, antequam futurum contingens liberum existeret pro suo tempore, jam haberet determinativum in causis, & veritatem determinatam futuri infallibilis, sed juxta D. Thom. tale futurum, antequam pro suo tempore existat, nullam habet determinationem in causis, neq; determinatam veritatem futuri, ergo &c. Consequentia tenet, & major est expressa Thomistarum: min. verò patet ex præmissis D. Thomæ testimoniis, tum ex q. 6. de Verit. quæ est de prædest. art. 3. in corp. Si ergo consideremus salutem respectu causa proxima, id est liberi arbitrii, non habet certitudinem, sed contingentiam. Tum in 1. dist. 38. q. prima. art. 1. in corpore. ad 2. ubi ait: Contingens non est determinatè verum, antequam fiat, quia non habet causam determinatam, dum est in actu,

est determinatè verum, Et ibid. ad 3. ait. Futurum contingens relativum ad Dei cognitionem est necessarium, quia ad ipsum non fertur, nisi secundum quod est in se actuale, & ibid. ad 6. de scientia Dei ait. Non respicere rem contingentem nisi ut est in suo actuale esse præsentialiter considerato. Et quæst. 2. de Verit. art. 12. ad 1. ubi sic ait: Licet contingens non sit determinatum, quamdiu futurum est, tamen ex quo producet, est in rerum natura, & determinatam veritatem habet, & hoc modo super illud fertur intuitus divine cognitionis, & repetit ad 2. & ad 9. ex quibus omnibus manifestè patet S. Thom. nullam aliam cognoscere determinationem, ut futurum postea sit, & existat, nisi eam, quam habebit ex ipsa existentia postea, eo enim ipso, quòd postea existat, producat, & sit præfens, necessarium est necessitate consequente, quòd existat, & hoc modo terminare potest scientiam infallibilem, juxta D. Thom.

390. Conf. 3. Si aliquis ordo causarum contingentium involveret aliquod decretum efficax de existentia postea effectus extrinseci, in tali ordinatione determinationem haberet effectus ad existendum postea, & vera esset scientia Dei cognoscens effectum determinatum in suis causis. Sed ex D. Thom. falsa est Dei scientia, si cognosceret effectum esse determinatum in suis causis, quia in illis nullam habet determinationem; ergo &c. Min. patet, ex n. 240. tum etiam ex dist. 2. in 1. q. 1. art. 5. ad 4. ubi docet certitudinem divine scientiæ non ex antecedenti aliquo ad effectum, sed ex ipso effectu in se præsentialiter cognito, quæ est necessitas consequens libertatem: Sic enim habet. Unde alii dicunt hoc antecedens esse necessarium, nec tamen consequens esse necessarium, quia illa maxima intelligitur, tantum in illis conditionalibus, in quibus antecedens est causa proxima contingentis, sed hoc etiam non plane solvit; quia Regula illa non probatur à Philosopho ratione causalitatis, sed ratione consequentiæ, secundum quæ ex necessario sequitur necessarium, sive sit causa, sive effectus, & ideo Universaliter dicendum est, quod antecedens est necessarium absolute tum ex immobilitate actus, cum in ordine ad actum, quia ista res non potuit subjacere scientiæ divine, nisi dum est actu secundum quam determinationem, & certitudinem habet: ipsum enim necesse est esse, dum est & ideo similis necessitas inferenda est in consequente, ut supra accipiat ipsum, quod est, Socratem currere secundum quod est in actu, & sic determinationem, & necessitatem habet, unde patet, quòd si dicatur Socratem currere, secundum quod ex antecedente sequitur, necessitatem habet, non enim sequitur ex antecedente, nisi secundum quod subsistat divine scientiæ, cui subicitur, pro ut consideratur præsentialiter in suo esse actuale. Unde etiam sic sumendum est consequens, quomodo patet, quod consequens necessarium sit, necesse enim est Socratem currere, dum currit, quod etiam ibidem habet ad tertium dicens: Unde bona est distinctio, quod est necessarium necessitate

tate consequentia, & non consequentis, vel necessitate conditionata non absoluta; ergo &c.

391. Confirm. ex ipso D. Thom. ibid. ad secundum dicendum, quod ista propositio: Omne scitum a Deo necesse est esse, duplex est, eo quod potest esse de dicto, vel de re: & si sit de dicto, vera est, at si sit de re, falsa est, & similiter conclusio duplex est, & hujus distinctionis ratio est, quia potest istud sumi secundum conditionem, qua subjacet divina scientia, & hoc est secundum quod habet esse determinatum in actu, & sic necessitatem habet, vel potest ista res sumi sine aliqua conditione, & sic non est necessaria, quia potest sic considerari, ut est in causis suis, antequam sit in actu, & ibi non habet necessitatem, nec ibi est scitum a Deo futura esse, non enim scit Deus effectum contingenti esse determinatum in sua causa, quia esset falsa scientia, cum in causa sua determinatum non sit. Ad 6. dicendum, quod quamvis ille respectus ad rem sit inseparabilis, secundum quod attingit eam, non tamen attingit eam nisi prout in esse actuali, seu presentialiter considerata, & ideo potest fieri distinctio secundum quod res illa consideratur, ut cadens sub respectu illo, vel ut non cadens e. g. Socratis ensus subjacet certitudini divine scientie, prout est in actu, & hoc non habuit semper, quia quandoque erat in potentia tantum, & secundum quod sic tantum erat, non erat subiectibilis divine scientie. Si enim Deus vidisset ipsam causam & Socratem & non vidisset immediatè effectum in esse suo, sicut nos futura cognoscimus, nunquam potuisset istud scire, & ideo patet, quod distinctio illa, scilicet quod potest esse vel de re, vel de dicto bona est. Ad 7. dicendum quod Deus non tantum cognoscit ea, que sunt nobis presentia, sed que sunt nobis praterita, & futura, supra que tamen omnia intuitus divinus cadit, secundum quod suis temporibus presentia sunt. Unde non sequitur, quod aliquam rem Deus quandoque sciat, quam aliquando nescivit.

392. Confirm. 4. S. Thom. ex testimoniis adductis distinguit causas necessarias à contingentibus, & ait in causis necessariis habere determinationem effectus, ut postea existant à Deo, & denominativè possint illa cognosci. In causis verò liberis, ait nullam habere determinationem, vel ergo loquitur D. Th. de his causis, prout includunt decretum divinum, vel non. Si i. omnes ergo contingentes causæ, etiam prout includunt decretum divinum, nullam involvunt determinationem. Si secundum, fallum assereret D. Thom. quia neque in causis necessariis prout non involvunt decretum divinum involvitur ulla infallibilis determinatio, ut patet in igne Babylonico, ergo solum de primis loquitur D. Thom. adeoque non cognoscit in causis contingentibus simul cum decreto Dei necessario ullam determinationem. Confirm. ex dist. 38. ad primum art. 7. in corpore. ubi hæc habet: Sciendum est ergo, quod antequam res sit, non habeat esse nisi in causis suis, sed causæ quedam sunt, ex quibus necessario sequitur effectus, que impe-

diri non possunt, & in ipsis causis habet causatum esse verum, & determinatum ab eo, quod potest ibi demonstrante scire: Quedam autem sunt causæ, ex quibus consequuntur effectus, ut in majori parte, sed tamen deficiunt in minori. Unde in istis causis effectus futuri non habent certitudinem absolutam: sed quandam, in quantum sunt causæ magis determinatæ ad unum, quam ad aliud, & ideo per istas causas potest accipi scientia conjecturalis de futuris, que tanto magis erit certa, quanto causæ sunt magis determinatæ ad unum, ut est cognitio medicæ de sanitate, & morte futura, & iudicium Astrologi de ventis &c. & quedam causæ sunt, que se habent ad utrumque, & in istis causis effectus de futuro nullam habent certitudinem, vel determinationem, & ideo contingentia ad utrumlibet in causis suis nullo modo cognosci possunt, sed quando jam efficiuntur in rerum natura, tunc habent in se ipsis esse determinatum, & ideo quando sunt in actu, certitudinaliter cognoscuntur, ut patet in eo, qui videt Socratem currere, quia Socratem currere, dñi currit, necessarium est, & certam cognitionem habere potest. Dico igitur quod intellectus divinus intrinetur ab aeterno unumquodque contingentium non solum prout est in causis suis, sed prout est in suo determinato esse; ergo &c.

Confirm. 5. ex D. Th. quest. 2. de Ver. art. 393.

1. in Corp. ubi postquam asseruit in qualibet ordinatione ad finem duo considerari posse, nempe ordinem & exitum, vel eventum ordinis, seu finis consequutionem, distinguit insuper in eo prædestinationem à providentia, quod providentia tantum respicit ordinem ad finem, at verò prædestinatio respicit & exitum, vel eventum ordinis, quod est dicere per dictam providentiam solum prædestinari ordinem causarum contingentium ad suos effectus, non verò effectus ipsos in se. Unde quando causæ sunt contingentes, ex divina providentia non oriuntur, nisi contingenter, & sic in ea non habet certitudinè prædefinitionis, sed solum præscientiæ, quia scilicet Deus novit effectus procedere, vel non procedere ab illis causis contingentibus, esse in se ipsis cognoscendo, unde consequenter ad hæc 1. Part. quest. 25. art. 1. in corp. ait: Advertendum est, quod numerus Prædestinatorum certus Deo dicatur, non solum ratione cognitionis, que scilicet scit, quot sint salvandi, (sic enim Deo certus est etiam numerus guttarum pluvie, & Arenæ maris,) sed ratione electionis & definitionis cujusdam. Et infra: Unde certus est Deo numerus Prædestinatorum non solum per modum cognitionis, sed etiam per modum cujusdam principalis prædefinitionis.

394. Ecce in his verbis distinguit D. Thom. certitudinem, quam habet Deus de numero Prædestinatorum à certitudine, quam habet de guttis pluvie & Arenæ maris: nam horum numerus solum est certus certitudine cognitionis scientiæ infallibilis, ille verò est certus certitudine prædefinitionis, ergo circa eorum numerum non habet prædefinitionem, sive decretum efficax de eorum

eorum existentia; quia scilicet effectus causarum contingentium, quos Deus prædefinit in causis, non est certus certitudine ordinis, sed solum certitudine præscientiæ effectus in se ipso, cum, ut ibid. ait: *Licet Deus sciat numerum horum individuorum, non tamen numerus Bonum, vel culicum, vel aliorum huiusmodi est per se præordinatus à Deo.* Unde Cajet. super hæc verba fatetur, quod numerus individuorum corruptibilium extra spheram humanam est Deo certus non prædefinitivè, sed cognoscitivè, ex quibus omnibus manifestè colligitur, quod intendimus, nimirum non dari decretum efficax Dei decernens existentiam effectuum contingentium, non solum earum causarum, quæ voluntariæ sunt, sed etiam naturalium, quales sunt omnes, quæ possunt m-
pediri.

395. Affero 4. Futuricio contingentium propriè & simpliciter juxta D. Thom. stat non in ordine causarum, sed in carentia existentiae nunc, & existentia postea, sive in eo, quod res nunc non sit, postea sit. Preb. 1. ex q. 12. de Verit. art. 10. ad 7. ubi juxta numerum 381. dicit D. Thom. *aliquid potest dici esse futurum non solum ex hoc, quod ita erit, sed quod ita est ordinatum in causis suis, ut sic sit futurum,* in quibus verbis duplicem procul dubio proponit futuritionem, sive rationem, unde aliquid potest dici futurum, altera quidem est, quia ita erit, & altera, quia ita est ordinatum in causis: sed futuricio, quæ est in ordine causarum, utpote consequenter potens non esse futuricio, ex D. Thom. cit. 386. est impropria, est secundum quid futuricio ex dictis n. 182. illa verò, quæ defumitur ab eo, quod erit, est futuricio absolute, & simpliciter; ergo juxta D. Thom. ista est futuricio simpliciter. Confirm. ex D. Thom. cit. n. 386. futurum in dispositione causarum potest non esse futurum, ita, ut non sit aliquid inconueniens, quod Deus sciat aliquid futurum in causa, quod futurum nõ erit: atqui futuricio, qua aliquid ita est futurum, ut possit non esse futurum, & postea revera non esse, non est propriè, & simpliciter futuricio.

396. Probat 2. ex ipso D. Thom. 1. contra gentes. c. 67. *Contingens enim cum futurum est, potest non esse, & sic cognitio existimantis ipsum futurum esse, falli potest, fallitur enim, si non erit, quod futurum esse existimavit,* ex quibus verbis sic argumentum formatur, si aliquis existimat aliquid esse futurum, quod postea non erit, fallitur; sed non potest falli, quia ex eo, quod nõ erit, non est futurum, quod futurum esse existimavit, ergo ex mente D. Thom. quod postea non erit, non est simpliciter, & absolute futurum. Rursus in aliis locis n. 386. ait D. Thom. quod non fallitur medicus prædicens mortem futuram, quamvis postea non sequatur mors, & quod Prophetia comminationis non sit falsa, licet non sequatur eventus, & n. 381. ait, quod Deus scit futurum aliquod, quod postea non erit, cum tamen cognitio Dei falsa non sit, ergo

ne contradictio in D. Th. admittatur, dicendum dupliciter aliquid posse existimari, aut dici futurum, uno modo improprie, & secundum quid, & hoc modo verè dicitur futurum, quamvis postea non sit, quia solum dicitur futurum, quantum est ex vi causarum, alio modo dicitur propriè, & simpliciter, & hoc modo non verè dicitur futurum, nisi quod postea erit, ergo propria futuricio juxta mentem D. Thom. stat propriè in eo, quod res postea sit, & nunc non sit.

Confirm. ex D. Thom. in 1. Sent. dist. 46. quest. 3. art. 1. in corp. ubi loquens de præscientia futurorum ait: *Præscientia autem non imponit necessitatem rebus, nec in quantum est causa, cum sit causa prima, cuius conditionem effectus non habet, sed cause proxima, nec ratione adæquationis ad rem sciam, que ad veritatis rationem & scientia certitudinis exigitur; quia adæquatio ista attenditur in scientia Dei ad rem non secundum quod est in causis suis, in quibus est ut possibile, futurum tamen, sed ad ipsam rem, secundum quod habet esse determinatum, prout est presens, & non futurum, & hoc supra expositum est dist. 28. q. 1. art. 1.* Quibus in verbis confirmat S. Thom. quæ huc usque diximus, ait certitudini divinæ scientiæ futurorum non sufficere futuritionem consistentem in causis, quia in causis solum est possibile futurum, id est possibile, quod postea existat, non verò determinatè futurum, unde quod in causis est futurum, sicut possibile est, quod sit futurum, ita potest non esse futurum, ut supra ajebar D. Thom. n. 386. at ex suppositione, quod postea existat, & sit præsens in eo instanti futuro, nunc, quando non existit, est jam simpliciter, & determinatè futurum, & nunc quando non existit, potest Deus certè & infallibiliter cognoscere esse futurum respectu temporis, in quo non existit, & præsens pro tempore, in quo existit, ergo futuricio simpliciter & absolute talis ex mente D. Thom. stat in eo, quod res nunc non sit, & postea sit.

Probat 3. Scientia divina ex D. Thom. cit. n. 391. non respicit rem contingentem nisi in suo esse actuali præsentia-
liter, prout habet in 1. dist. 38. quest. 1. art. 1. ad 6. & in corp. ad seq. & quest. 2. de Ver. art. 12. ad primum: ubi ait: *Licet contingens non sit determinatum, quamdiu futurum est, tamen ex quo productum est in rerum natura, veritatem determinatam habet, & hoc modo super illud fertur intuitus divina cognitionis, cum ex 1. Part. q. 14. art. 13. in corp. ubi ait: Quicumque cognoscit effectum contingentem in sua causa tantum, non habet de eo nisi conjecturalem cognitionem, Deus autem cognoscit omnia contingentia, non solum prout sunt in suis causis, sed prout unumquodque eorum est actu in se ipso.* Et infra: *Unde manifestum est, quod contingentia, & infallibiliter à DEO cognoscuntur, in quantum subiciuntur divino conspectui secundum scientiam presentialem, & tamen sunt futura contingentia compa-*
rata

rata suis causis, ex quibus omnibus testimoniis patet juxta D. Thom. objectum divinæ scientiæ infallibilis verificativū cognoscentis futura esse ipsam existentiam, quam unumquodque habet pro sua differentia temporis, ergo futuritio absolute, & simpliciter juxta D. Thom. stat in eo, quod res modò non sit, & postea sit. Reliquas igitur quæstionis hujus rationes à priori dabimus, postquam dissolverimus argumenta adversariorum ab Auctoritate petita.

S E C T I O II.

Solvuntur opposita.

399. **O**bj. 1. contra 3. primas Conclusiones & 1. ex Arist. lib. 1. Periherm. c. 6. postquam statuit propositiones de præsentibus, & de præterito esse determinatè veras, vel falsas, subiungit. In singularibus verò & futuris non ita similiter, & ad capitis finem sic habet. *Quare manifestum est, quod non est necesse omnis affirmatioms, & negationis oppositorum, hanc quidem veram, illam autem falsam esse, ex quibus formatur argumentum.* Propositiones de futuro contingenti non habent determinatam veritatem, ergo non possunt futura contingentià à Deo cognosci independentèr à decreto prædeterminante. Resp. concess. testim. Aristotelis dist. ant. non habent determinatam veritatem antecedentem, & in causa conc. subsequentem, & in effectu, qui erit, vel non erit neg. antecedens & consequ. neque Aristoteles aliud intendit, cujus mens clarior est, quàm ut explicacione indigeat, si artentè legatur, docet enim ibi causas ad utrumque posse componi, vel cum fieri, vel cum non fieri: ait enim: *Videmus enim esse futurum principium, & ab eo, quod consultabamus, atque aliquid agimus, & quod est omnino in his, que non semper actu sunt, possibile esse, & non esse similiter, in quibus utrumque continet, & esse & non esse similiter, quare & fieri, & non fieri.*

400. **U**nde ait: Ex propositionibus contradictoriis de futuris contingentibus in sua causa, necesse est, ut altera indeterminatè sit vera, & altera falsa, secus autem determinatè, cum valeat hæc consequentia: causa potest producere effectum, vel non producere: ergo vel producet, vel non producet. Sic enim ait: *Dico autem necesse est cras futurum esse bellum navale, vel non futurum esse, non tamen fieri bellum navale cras necesse est, quare cum similiter orationes vere sint, quemadmodum & res, manifestum est, quod quacunquē sic se habent, ut sit utrumlibet contingens, & contraria suscipiant, necesse est similiter se habere, & contradictionem.* De cognitione verò futurorum in se ipsis, sive consequenti, nec verbum ibi Aristoteles habet. Unde perperam ex hoc textu contra nos insurgere possunt Adversarii, quin imò ex illo Confirm. nostra assertio, in qua diximus futura in causis contingentibus non esse simpliciter, & absolute, sed solum secundum quid.

401. **O**bj. 2. Si propositio de futuro contingenti

est determinatè vera per conformitatem cum suo objecto, eo ipso verum est dicere de futuro, quod erit, & non poterit hoc non esse: sed quod non potest non esse, idem est ac quod est impossibile non esse, quod verò est impossibile non esse, idem est cum eo, quod necesse est, ergo sequeretur, quod ea, quæ ita futura sunt, necessariò sint non minus quàm ea, quæ determinatam habent veritatem in causis. Resp. dist. maj. non poterit hoc non esse necessitate antecedenti, neg. consequenti, & ex suppositione, quod res sit exitura conc. maj. & dist. min. neg. consequ. quia determinatio, quam res habet in causis, est necessitas absoluta juxta D. Thom. assertorem necessitatem absolutam esse, quæ provenit à causis prioribus, & constat ex dictis, & habetur etiam n. 410. at necessitas, quam habet res existendi, eò quod existat, est solum necessitas ex suppositione, ut ait D. Thom. n. 390. & quæst. 2. de Ver. art. 12. ubi quærit, num Deus singularia futura contingentià cognoscat: & ad primum ait: *quod licet contingens non sit determinatum, quamdiu futurum est, tamen ex quo productum est in rerum natura, veritatem determinatam habet, & hoc modo super illud fertur intuitus divine cognitionis, ex quo patet eodem modo, ac Philolophum loqui in præsentibus D. Thom.*

Objic. 3. ex D. Thom. quæst. 16. art. 7. ad 3. ubi ait: *Illud quod nunc est, ex eo futurum fuit, antequam esset, quia in causa sua erat, ut fieret, unde sublata causa non esset futurum illud fieri, solum autem causa prima est æterna, unde ex eo non sequitur, quod ea, quæ sunt, semper fueris verum ea esse futura, nisi quatenus in causa æterna fuit, ut essent futura, quod quidem solus Deus est: unde sic quæ sunt futura, eatenus verè semper fuerunt futura, quatenus in causa sempiterna fuit, ut essent futura: ergo ea esse futura nihil aliud est, quàm in causa sempiterna fuisse, ut essent futura, ergo sempiterna eorum futuritio in ea solum dispositione, seu præparatione sempiternæ causæ consistit, sed hæc dispositio, & præparatio nihil potest esse aliud quàm decretum prædeterminativum, vel determinatio ad existendum postea, ergo &c. Prob. min. quia nisi esset determinatio ad existendum postea, non posset dici, quod eatenus fuerit futurum, quia in causa sempiterna fuit, ut esset futurum.*

Resp. Conc. Testimonio D. Th. dist. ant. eatenus semper fuerunt futura futuritione intrinsecà, & per alienationem neg., futuritione extrinsecà, & per statum, Conc. antecedens, & eodem modo conf. deducta cum prob. subsumpta. Explico solutionem. Duplex est futuritio, alia intrinsecà, & per alienationem, quæ consistit in eo, quod res nunc non existat, & existat postea: Illud enim ens, quod modo non est, & postea erit, non est per statum, sed per alienationem ex dictis n. 310. Futuritio verò extrinsecà stat in scientia divina habita ex eo, quod res postea sit, quæ dicitur futuritio consequens, hæc autem per statum est ab æterno, cum ea, quæ

quæ in Deo sunt, ab æterno per statum sunt, ut certum est, & docet D. Thom. *quæst. 6. de Ver. art. 4. ad 8.* dicens, *sed prædestinatio & præscientia & huiusmodi actus sunt intrinseci, in quibus non potest esse variatio sine mutatione Dei, & ideo nihil quod ad variationem horum actuum pertineat, concedi debet. Quamobrem ad 5. ait: æternitatem autem, ut sit sine principio, & sine fine, sive durans in medio, habet prædicta necessitas ex divina scientia, qua est æterna, non ex causa proxima, qua est temporalis, & mutabilis.*

404. Quod autem hæc sit mens D. Thom. ex eo patet argumento, quod sibi objicit in hunc modum, id, quod est verum in presenti, semper fuit verum esse futurum, sed sicut veritas de presenti est veritas creata, ita veritas propositionis de futuro, ergo aliqua veritas creata est æterna. Ad quod Resp. dicendum nullam aliam veritatem esse æternam nisi veritatem divini intellectus, & futurum ab æterno non habere veritatem intrinsecam propriam rei futuræ, sed veritatem extrinsecam divine scientiæ, in qua verum erat rem esse futuram. Unde sublato divino intellectu ab æterno nulla esset veritas æterna, sed quia solus divinus intellectus est æternus, in ipso solo veritas æternitatem habet. Idem colligitur ex *quæst. 1. de Verit. ad 5.* ubi eandem quæstionem versans ait: *Ad undecimum dicendum, quod quavis ratio veritatis compleatur in intellectu, non tamen ratio rei completur in intellectu. Unde quavis concedatur simpliciter, quod veritas rerum omnium fuit ab æterno per hoc, quod fuit in intellectu divino, non tamen potest concedi simpliciter, quod res verè fuerunt ab æterno per hoc, quod fuerint in intellectu divino.*

405. Objic. 4. Quando D. Thom. ait: in causis non posse cognosci futurum certitudinaliter postea futurum, loquitur de causis secundis, & earum ordine, non autem de causa prima, & ejus ordine, ergo licet futurum simpliciter tale non sit, quod est ordinatum in causis secundis, erit tamen quod est prædeterminatum in causa prima, ut postea futurum sit. Probat. ant. ex *q. 12. de Veritat. art. 10. ad 12.* ubi ait: *Ad 12. dicendum, quod a causis superiores, que sunt rerum rationes in divina præscientia, nunquam deficiunt ab impletione suorum effectuum, sicut deficiunt causa inferiores, & ideo in causis superioribus cognoscuntur rerum eventus absolute, sed in inferioribus non nisi sub conditione. Modò sic: his verbis distinguit D. Thom. Causas creatas à causa prima, & in dispositione causæ creatæ, ait non posse eventum cognosci absolute, sed sub conditione, nempe quod talis dispositio remaneat. Sic in responsione ad undecimum: Dicendum, quod a Prophetia illa fuit secundum comminationem, & quavis non esset conditio explicitè posita, est tamen in illa denuntiatio sub implicita conditione intelligenda, & tali ordine rerum remanente. In ordine verò causæ primæ absolute, & sine ulla conditione co-*

gnosci eventum futurum, ergo quando ait in causis non posse cognosci effectum futurum absolute, non loquitur de ordinatione causæ primæ, sed de pura conditione causæ secundæ.

Resp. dist. antecedens non autem de causa prima, & de ejus ordine, secundum quod constituit actum primum per se requisitum ad eventum futurum nego: secundum quod consequitur actum secundum conc. ant. & neg. consequentiam. Ad prob. conc. testimonio dist. eodem modo ant. & neg. consequ. Ratio est evidens ex testimonio D. Thom. quia ut ex num. 395. Scientia Dei infallibilis cognoscit eventum futurum in se ipso, quia futurum erat, non verò cognoscit illum in causis ex num. 391. Unde ea cognitio divina saltem quoad denominationem subsequitur actum secundum contingentem, cum autem ea cognitio ab æterno sit per statum, eventus verò futurus non sit per statum ab æterno, in ea scientia divina verè & propriè cognoscitur ab æterno eventus futurus: non enim Deus solum scit ab æterno, quod si ponantur istæ causæ, ex ipsis procedent effectus, sed etiam cognoscit ipse, utrum voluerit eas causas in tempore apponere, nec ne: In conjuncto autem ex volitione libera indifferente ad utrumque se habente ex parte actus primi, & ex scientia media subsequente actum secundum, verè cognoscit Deus effectum absolutum ex num. 257. cum tale complexum connexionem habeat cum eventu absolute futuro, cæterum si connexio provenit ex scientia media subsequente actum secundum, quomodo ex ea inferunt Adversarii, requiri in via D. Thom. aliquod decretum efficax, sive prædeterminativum ex parte actus primi & hoc planè satis indicat adversarios non invenire testimonia in D. Thom. quando ad hæc recurrunt.

Objic. 5. In futuris absolutis non salvatur veritas objectiva sine decreto prædeterminante, ergo neque pro priori ad decretum prædeterminans. Prob. antecedens ex Augustin. *lib. 26. contra Faustum c. 8.* ubi fateretur se nescire, an aliquid sit futurum: & rationem reddit his verbis: *Ideo nescio, quia quod habet de hac re Dei voluntas, me latet, illud me tamen non latet sine dubio futurum, si hoc Dei voluntas habet. Modò sic: In hoc testimonio futuritatem ponit Augustinus pendentem à decreto Dei, & nonnisi prædeterminante, cum voluntas, de qua loquitur, non sit indifferens, sed determinata, aliter nesciretur futuritio, etsi voluntas Dei non lateret: ergo futurum est, quod est determinatum in causa prima, à qua habet esse intrinsecè futurum. Confirm. futurum est, quod est determinatum in causis ad habendam existentiam pro duratione subsequenti, sed pro priori ad decretum prædeterminans non est determinatum in causis ad habendam existentiam pro duratione sequenti; ergo &c. Prob. maj. ex differentia inter possibile, futurum, & existens: nam effectus possibilis continetur intra potentiam cause omnine*

omnino indifferentis ad ejus productionem: existens est egressus à suis causis, & positus extra illas, ergo effectus medius futurus inter utrumque nec continetur præcisè intra potentiam indifferentis causæ sicut possibilis, nec est positus extra causas sicut existens, sed continetur in causâ determinatâ ad dandam illi existentiam pro duratione sequenti.

408. Resp. Neg. ant. ad probat. conc. testimonio Augustin. neg. ant. quia ibi Augustin. non loquitur de effectibus creaturæ liberis, sed de necessariis, & à solo Deo dependentibus. Quamobrem mirum est, quâ cautela adversarii arguant, ne mens Augustini omnibus innoscat, relinquendo verba, quibus August. se explicat, sic enim ibi ait: *Si quis dicat mihi: Ut caro hujus, vel illius hominis in corpus celeste mutetur, concedo fieri posse, sed utrum futurum sit, nescio, & ideo nescio, quia quid habeat de hac re Dei voluntas, nescio.* Quod etiam habet Text. 3. lib. de Gen. ad lit. c. 17. Si ergo Augustin. ibi loquitur de effectibus à solo Deo dependentibus, quomodo adducitur contra nos, quasi esset locus de effectibus non dependentibus à solo Deo? Ad Confir. neg. maj. loquendo de futuritione formali. Est vero sit de causali. Ad prob. neg. ant. differentia enim inter futurum & præsens stat in eo, quod præsens dicat actualem positionem tempore præsentis, futurum verò tempore sequenti, ita ut unum & idem sit existens relatè ad unum instans, cui coexistit, & futurum relatè ad alia instantia priora: Illud enim, quod nunc non est per statum, sed per alienationem, postea existit per statum. Unde quod est futurum, non distinguitur intrinsicè ab illo, quod erit præsens, quin imò contra adversarios facile retorquetur argumentum ex ipso Augustino, qui ibi fateatur se nescire aliquid præteritum, scilicet quid factum sit de Enoch & Elia, & ideo fateatur se nescire, quia, inquit, quid habeat voluntas Dei, me latet, ergo juxta Augustinum præteritum est, quod determinatum est in causis suis, ut sit præteritum, quod Adversarii constanter negant.

409. Objic. 6. Aristoteles 1. Periherm. cap. 6. sic ait: *In his ergo, que sunt, & que facta sunt, necesse est affirmationem, & negationem veram esse, vel falsam; in singularibus verò futuris non similiter, & ibid. D. Thom. sect. 13. In præteritis & presentibus necesse est, quod altera oppositarum determinatè sit vera, & altera falsa in quacumque materia, sed in singularibus, que sunt de futuro, hoc non est necesse, quod una sit determinatè vera & altera falsa, & quidem dicitur, quantum ad materiam contingentem.* Ergo propositiones de futuro ante decretum prædeterminans non sunt determinatè veræ, vel falsæ: sed solum post decretum prædeterminans. Resp. neg. consequentiam, quia Aristoteles, & D. Thom. ibi distinguit duplex genus futuri, aliud quod ita est futurum, quia ita est determinatum in causis, & propositiones de

R. P. Gormaz Theolog. Tom. 1.

eo immediatè terminantur ad ordinem causarum, & mediatè ad existentiam, quam postea habebit. Aliud, quod est futurum, quia in se existet, & propositiones immediatè tendunt ad existentiam, quam postea habebit. De primo genere futuri considerato, prout solum habet esse in causis, ajunt, quòd si sit futurum contingens, non habet in causis determinatam veritatem, cum causæ sint indifferentes, & ideo non potest dici de eis, quòd sint futura, neque quòd sint, vel non sint; cum causæ non sint determinatæ ad unum potius, quàm ad aliud, de futuris verò necessariis, ait D. Th. quòd determinatè habent esse in sua causa, ideoque determinatè dici potest de eo, quòd erit. Unde S. Thom. non vult dicere de futuris contingentibus habere determinatam veritatem, post actuale decretum prædeterminans, aliter non distingueret inter futurum necessarium, & contingens, neque inter causas determinatas, & non determinatas.

De secundo genere verò futuri nunquam negant esse determinatè verum, sed potius affirmant. 410. Hæc sunt verba D. Thom. in primum Periherm. sect. 13. *ad cuius evidentiam considerandum est, quod cum verum hoc significet, quod dicatur aliquid esse, quod est: hoc modo est aliquid verum, quod habet esse, cum autem aliquid est in presenti, habet esse in se ipso, & ideo verè potest dici de eo, quod est, sed quamdiu aliquid est futurum, nondum est in se ipso, est autem aliquoties in sua causa, quod quidem contingit tripliciter. Uno modo, ut sic sit in sua causa, ut ex necessitate ex ea proveniat, & tunc determinatè habet esse in sua causa. Unde determinatè potest dici de eo, quod erit: alio modo aliquid est in sua causa, que habet inclinationem ad suum effectum, que tamen impediri potest, unde & hoc determinatum est in sua causa, sed mutabiliter, & sic de hoc verè dici potest, quod erit, sed non per omnimodam certitudinem. Tertio aliquid est in sua causa pure in potentia, que non magis est determinata ad unum, quàm ad aliud. Unde relinquitur, quod non potest de aliquo eorum determinatè dici, quod sit futurum, neque quod sit, vel non sit: ex quibus clarè colligitur non esse mentem D. Thom. quòd futura contingentia habeant determinatam veritatem post decretum prædeterminans, sed potius, quòd nullam habeant determinationem in causis ad differentiam futurorum necessariorum, quæ ex causis necessariò eveniunt.*

Obj. 7. contra quartam conclusionem ex Aug. 411. lib. 11. confess. c. 20. fortasse propriè diceretur tempora sunt tria, præsens de præteritis, præsens de presentibus, præsens de futuris: sunt enim hæc in Anima tria quadam, & alibi ea non vidi: præsens de præteritis memoria, præsens de presentibus intuitus, præsens de futuris expectatio. Ergo ex Augustin. Veritas de futuris stat in aliquo de præsentis, & non præcisè in eo, quòd res nunc non existat, & existat postea, &c. Resp. Conc. ant. & neg. conseq. Ratio est,

est, quia Augustinus ibi non loquitur de futuri-
tione intrinseca, nec de futuro sumpto per alie-
nationem, sed de futuri- tione extrinseca sum-
pta per statum; quod enim solum est per alie-
nationem, non dicitur proprie esse, sed impro-
prie, sive esse per alienationem. Cùm autem,
si detur memoria vera de re præterita, verè ar-
guatur rem præterisse, ea de causa talis memo-
ria dicitur extrinseca præteritio, sumpta præte-
ritione per statum: pariter si detur intuitio Petri
vera, arguitur bene Petrum existere, adeoque
intuitio erit extrinsecus status præsens Petri.
Pariter si detur vera expectatio Antichristi, sive
actus fidei, quo verè credimus illum exitu-
rum, ex hoc verè arguimus futuri- tione Antich-
risti, adeoque ea expectatio verè dicitur
extrinseca Antichristi futuri- tione per statum:
cùm autem modò non quæramus de ista, sed
de intrinseca rei futuri- tione, frustra adducitur
pro re præsentis testimonium illud S. Augu-
stini.

412. Quòd autem ista sit mens Augustini, facilè co-
nstat, si atente legatur. Sic enim habet. *Futura
ergo nondum sunt, & si nondum sunt, non sunt,
& si non sunt, videri omninò non possunt, sed præ-
dici possunt, ex præsentibus, que jam sunt, &
videntur. Tu itaque Regnator Creature tue
quis est modus, quo doces Animas, ea, que
futura sunt: docuisti enim Prophetas tuos,
quisnam ille modus est, quo doces futura, cui
futurum quidquam non est, vel potius de futu-
ris docens presentia? nam quod non est, nec
doceri itaque potest. Nimis longè est modus iste
ab acie mea, invaluit ex me: non potero ad il-
lum, potero autem ex te, cùm dederis tu
dulce lumen oculorum meorum, quod au-
tè nunc liquet, & claret, nec futura sunt,
nec præterita, nec proprie dicitur tempora sunt
tria, præteritum, præsens, & futurum, sed for-
tasse proprie diceretur; &c. ubi prosequitur testi-
monium adductum, in argumento. Cæterùm cùm
videat Augustinus, modum loquendi de præteri-
tis, & futuris non esse per aliquid, quod est, sed
quod fuit, vel erit, prosequitur ita: *Si enim
hec permittitur dicere, tria tempora video, fa-
cto- que, tria sunt; dicitur etiam tempora sunt
tria: præteritum, præsens, & futurum: sicut a-
bititur consuetudo: dicatur, ecce non curo,
non resisto, nec reprehendo, dum tantum intelli-
gatur quod dicitur, neque id quod futurum
est, esse jam, neque id, quod præteritum est: pau-
ca sunt enim, que proprie loquimur, plura non
proprie &c. En quomodo Augustinus recurrit
ad intrinsecam rerum præteritionem, & futu-
ritionem, quo in sensu dicimus præteritum, esse,
quod non est, sed fuit, futurum verò, quòd
non est, sed erit. Ex quibus roboratur nostra
sententia.**

413. Objic. 8. Ex Anselm. Dial. de Verit. cap.
11. dicente: *Verè præteritum dicitur esse ali-
quid, quia ita est in re, & ideo est aliquid
præteritum, quia ita est in veritate summa. &*

paulò supra: [*non est vera oratio, que dicit
futurum esse aliud, nisi re ipsa sit aliquid futu-
rum, neque aliquid est futurum, nisi sit in sum-
ma veritate:*] ergo ex mente Anselmi futurum
dicit aliquid de præsentis, in mente divina co-
gnoscente futurum, quod sit de præsentis futu-
ritio. Resp. Conc. ant. & dist. consequens,
dicit aliquid de præsentis in mente divina co-
gnoscente futurum, quod sit de præsentis futu-
ritio extrinseca conc. intrinseca neg. conseq.
Ratio est, quia Anselm. ibi solum loquitur de
præteritis, & futuris, prout sunt in mente di-
vina, quod ex ipso capitis titulo patet, ubi
quærit de summa veritate, ibique ait: [*Cùm
enim dixi, quando non fuit verum, quia fu-
turum erat aliquid, non ita dixi, ac si abs-
que principio ista oratio fecisset, que asseret
futurum aliquid esse, aut ista veritas esset
Deus.*

Objic. 9. Ex D. Thom. 1. Part. quest. 16.
art. 7. ubi quærit, an veritas creata sit æter-
na, ubi resolvit solum DEUM esse æter-
num, & objicit tibi: *id quod est verum in
præsentis, semper fuit verum esse futurum, sed
sicut veritas propositionis de re præsentis est veri-
tas creata, ita veritas propositionis de futuro,
ergo aliqua veritas creata est æterna.* Res-
pondet in hunc modum. *Ad tertium di-
cendum, quòd illud, quòd nunc est, ex eo
futurum fuit, antequam esset, quia in
causa sua erat, ut fieret: Unde sublata
causa non esset futurum illud fieri, sola
autem causa prima est æterna, unde ex hoc
non sequitur, quòd ea, que sunt, semper
fuerit verum ea esse futura, nisi quæ-
mus in causa sempiterna fuit, ut essent fu-
tura, que quidem causa solus est DEUS.*
Ergo aliquod decretum prædeterminans est
causa rerum. Respond. Conc. anteced. &
neg. consequentiam. Ratio est, quia D.
Thom. loquitur de objecto, quòd est fu-
turum sumpta futuri- tione per statum, se-
cùs autem per alienationem. Futuri- tione au-
tem per statum, quæ extrinseca est futuro, stat
in cognitione divina, & æterna, quæ sola per
statum est, & fuit ab æterno, secùs autem veri-
tas creata: hanc esse mentem D. Thom.
patet ex ejus verbis. art. 7. in corpor. [*Si-
militer etiam supra dictum est, quòd res de-
nominantur vere à veritate intellectus. Unde
si nullus intellectus esset æternus, nulla veritas
esset æterna, sed quia solus intellectus divi-
nus est æternus, in ipso solo veritas æternita-
tem habet, nec per hoc sequitur, quòd aliquid
aliud sit æternum, quam DEUS, quia
veritas intellectus divini est ipse DEUS, ut
supra ostensum est. Et ibidem: Ad quar-
tum dicendum, quòd, quia intellectus noster
non est æternus, nec veritas enuntiabilem,
que à nobis formatur, est æterna, sed quan-
doque incepit, & antequam hujusmodi veri-
tas esset, non erat verum dicere veritatem.*

talem non esse nisi ab intellectu divino, in quo
solum veritas est eterna, sed nunc verum est
dicere, veritatem tunc non fuisse, quod qui-
dem non est verum, nisi veritate, que nunc
est in intellectu nostro, non autem per aliquam
veritatem ex parte rei, quia ista est veri-
tas de non ente. Non ens autem non habet ex
se, ut sit verum, sed solummodo ex intellectu
apprehendente ipsum. Unde in tantum est ve-
rum dicere, Veritatem non fuisse, in quantum
apprehendimus non esse ipsum, ut procedens esse
ipsius, ex quibus patet D. Thom. loqui de Veri-
tate, & futuratione extrinseca objecto.

415. *Objic. 10.* Instando simul solutionem, ut
veritas objectiva de futuro detur modò per a-
lienationem, requiritur, quòd detur de præsen-
ti aliquid, quòd sit intrinseca futurationi, su-
pra quòd cadat alienatio. Ergo futurationi in-
trinseca objectiva rerum stat in aliquo de præ-
senti: Probat. ant. Ut ista propositio: Imago
Petri est homo sit vera per alienationem, re-
quiritur aliquid de præsenti, supra quòd ca-
dat alienatio, nempe pictura, quæ de præ-
senti hominem repræsentat, ex quo dicitur
homo pictus, ergo ut sit verum de præsenti di-
cere: Antichristus est futurus, debet dari
aliqua futurationi de præsenti, supra quam
cadat alienatio, & sit futurationi Antichri-
sti futuri. Resp. Neg. Ant. ad probat. dist.
ant. ut sit vera ista propositio præcisè, quia
continet terminum alienantem neg, quia si-
gnificat de præsenti id, quòd alienatur
conc. ant. & neg. conseq. Ratio est, quia
ista propositio: Antichristus est futurus,
non significat id de præsenti, quòd alienatur,
sed purè alienatur, quia significat de præ-
senti Antichristum non esse, & postea ex-
tutum, quòd idem esset, si de homine pi-
cto diceremus homo pictus est futurus, tunc
enim cum ista propositio non significet ali-
quid de præsenti, quòd sit alienatio ho-
minis, sed purè imaginem ejus nunc non
dari, & dandam postea, ea de causa non
requireret ad ipsius verificationem aliquid
de præsenti. Unde quòd ista propositio:
imago Petri est homo, nimirum pictus,
habeat aliquid de præsenti, quòd sit ho-
mo pictus, non provenit ex pura a-
lienatione hominis, sed ex significatione ima-
ginis enuntiatæ de præsenti.

416. *Objic. 11.* Ex Exim. Doctore proleg. 2. de
Scientia conditionata cap. 7. dicente: rem
esse futuram formaliter consistere in transi-
tu quodam rei ab esse, quòd habet in causa,
ad esse, quòd in se ipsa aliquando habi-
tura est, & num. 25. addit transitum il-
lum non esse quidem aliquid actu existens
ex parte objecti, sed habitudinem quan-
tam ad esse, quam res habebit in se: &
ulterius querendo, in quo stet hæc ha-
bitudo, addit, licet secundum dici pu-
tetur esse aliquid ex parte rerum, re ta-

men ipsa non esse aliquid, nisi in mente
divina, esse præscientiam objectivam, quàm
res habet ab æterno in essentia Dei, ergo ex
Ex. Doctore futurationi intrinseca futurorum est
aliquid actuale de præsenti. Resp. Neg. con-
sequentia, quia recentiores, qui hoc argu-
mento utuntur, potiùs abutuntur doctrina
Suarii, quæ ab illorum cogitatione valde
remota est. Ratio est, quia ibi clarè docet
futurationem nihil aliud esse formaliter, nisi
rem nunc non existentem, & existentem po-
stea. Cum autem se habeat scientia D E I
consequenter ad futurationem, dicitur ea
scientia futurationi extrinseca, quæ sola datur
per statum ab æterno, futurationi verò intrinseca
non est per statum ab æterno, sed per a-
lienationem; nimirum quia esset illud futu-
rum, si tales causæ contingentes pone-
rentur, quam quidem futurationem non co-
gnoscit D E U S in ipsis causis, sed in
ipsis futuris, quæ essent, si causæ poneren-
tur.

Sic enim habet eo cap. 2. n. 6. *Voluntas Dei* 417.
*concurrendi cum voluntate libera, relinquit
illam indifferentem, & potentem ad agendum
vel non agendum etiam in sensu composito,
& stante illo decreto D E I; ergo ex vò
illius decreti nullus actus voluntatis ha-
bet, quòd sit futurus, quòd maxime videre
licet in actu peccati, quem DEUS ex se non
absolute vult, & ideo non potest habere, quòd
sit futurus per denominationem à voluntate
D E I, quinimò solutionem adversariorum
apponit in hunc modum: responderi potest
DEUM priùs ratione, quam velit concur-
rere cum voluntate creata ad determinatum
actum futurum, & priùs quam det illi deter-
minatum concursum, prævidere ipsam volunta-
tem creatam, ex se talem determinatum a-
ctum esse operaturam, & ideo anteceden-
ter ad voluntatem concurrendi statim ab illa denomi-
nari, & esse rem futuram, hanc autem solutio-
nem ibi impugnat per hæc verba.*

Contra hoc est: quia, sicut voluntas non potest 418.
*actu operari sine concursu D E I simul cum il-
la actu operante, ita non potest esse, vel intel-
ligi operatura, quin intelligatur habitura
concursum D E I, ergo si præscitur operatu-
ra, absolute intelligitur habitura concursum
D E I: ergo D E U S nec potest priùs præ-
scire absolute esse illam operaturam, quam ve-
lit cum illa concurrere, cum autem ab illa
voluntate debeat manare ille concursus, qui
in futura operatione creature necessario imbi-
bitur &c. Quibus in verbis clarè docet
præscientiam de futuro esse sublequentem
ad operationem creaturæ futuram, adeoque
& sublequentem ad intrinsecam futurationem,
quòd magis explicat numer. 8. dicens:
quocirca esse, quòd effectus habet in cau-
sa, solum est fundamentum futuri esse,
non ratio formalis ejus: esse autem actualis
ipsum*

ipsius pro sua mensura, seu temporis differentia, est quasi terminus futuritionis, futuritio autem concipitur a nobis, quasi habitudo quadam seu transitus a tali fundamento ad talem terminum. Et num. 9. Futurum contingens positivum dicitur: quod erit, quamvis possit non esse: negativum autem dicitur, quod non eveniet, licet possit evenire, quod ibi latè profequitur adeò clarè, ut de ejus mente dubitare non liceat.

419. Objic. 12. Pro priori ad scientiam mediam sive ad decretum prædefinitivum non datur ab æterno futuri denominatio: ergo ea denominatio formaliter provenit à scientia media, vel à prædefinitione efficaci ipsius Dei ab æterno. Prob. conseq. nam ea denominatio verificatur ab æterno, ergo si non datur ante scientiam, aut prædefinitionem, ab eis desumenda est. Confirm. 1. Connexio, quæ est infallibilitas de eo, quod res erit, sufficit ad infallibilitandam existentiam objecti pro tempore posteriori formaliter, adeoque sufficit ad denominationem futuri: atqui ea connexio nulla, aut nullibi est præterquam in scientia aut prædefinitione efficaci, ergo &c. Confirm. 2. Futuri denominatio ab æterno erat affirmabilis, deinde non est purè præterita, neque potest dici futura: ergo est præsens. Prob. conseq. prædicatum subjacenti statibus & differentiis entis est ens, & certò necessariò est in aliquo statu entis: sed futuri denominatio subjacet singulis statibus, & differentiis entis, nempe præteriti & futuri, & non est in ipsis, ergo solum reïtat, ut sit in tertio, nempe in statu præsentis in ratione divinæ scientiæ, aut prædefinitionis.

420. Resp. dist. ant. Non datur denominatio cognita, aut efficaciter volita conc. objectiva neg. ant. & conseq. ad probat. dist. ant. verificatur ab æterno per futuritionem antecedentem rem, quæ nunc non est, & postea erit, nego, per prædicata objectiva rei, quæ nunc non sunt, & postea erunt conc. ant. & neg. conseq. Ratio est quia ibi distinguenda est duplex verificatio, una objectiva, altera intentionalis se habens ex parte futuritionis extrinsecæ, objectiva non est ab æterno per statum, sed per alienationem: intentionalis verò consistens in scientia, vel præfinitionibus efficacibus consequentibus futurum, est ab æterno per statum, qua propter cum controversia modò non sit de futuritione extrinseca, & consequenti, sed de futuritione intrinseca consistente in re, quæ modò non est, & postea erit, in quo præcisè conceptu verè & intrinsecè denominatur futura, exindè valde alienum est à re præsentis adversariorum argumentum.

421. Ad primam confirm. dist. maj. sufficit eo modo, quo est connexio conc. eo modo, quo non est neg. maj. & dist. min. nulla, aut nullibi est præterquam in scientiis aut præfinitionibus connexio extrinseca, & per statum conc. intrinseca, & per alienationem neg. min. & con-

seq. Ad secundam confirm. dist. ant. erat affirmabilis eo modo, quo erat denominatio, conc. eo modo, quo non erat, neg. ant. & conseq. ad probat. dist. maj. prædicatum subjacent per statum est ens per statum conc. prædicatum subjacent per alienationem est ens per statum neg. maj. & dist. min. denominatio futuri intrinseca subjacet statibus, sumpto ly subjacet per statum nego, per alienationem conc. min. & neg. conseq. Ratio est, quia cum illa intrinseca, & formalis futuritio non stet in eo, quod detur nunc res, sed in eo, quod nunc non existat, & existat postea, nequit nunc subjacere tempori, sumpto ly subjacere per statum, sicut nunc non potest federe, ambulare, aut currere, ut n. 313. Unde ex correspondencia ad statum, quod purè est per alienationem, non arguitur aliquid intrinsecum constitutum rei alienatæ de præsentis existens.

SECTIO III.

Solvuntur Opposita à Ratione.

Objic. 1. Ex Thomistis contra quartam conclusionem, quam, ne cogantur scientiam mediam admittere, acerrimè impugnant: 1. si propositio de futuro esset vera respectu futuri, quoniam de presenti detur aliquid per statum verificativum illius propositionis, ideo esset, quia ex duabus contradictorijs altera debet esse vera, altera falsa, adeoque & Deus cognoscere debet, quoniam ex illis sit vera, quoniam falsa, sed hæc ratio non probat sufficienter veritatem objectivam futuri, ut de presenti à Deo infallibiliter cognoscatur, præcisè à decreto prædeterminante: ergo &c. consequentia tenet, & major est fundamentum nostrum. min. prob. Istæ propositiones: Antichristus peccabit, Antichristus non peccabit, sunt contradictoriæ etiam pro signo priori ad decretum omne actuale, atque adeò altera ex illis debet esse determinatè vera, altera falsa; sed pro priori ad omne decretum Dei, Deus non agnoscit rem aliquam absolute futuram. ergo.

Resp. conc. maj. & neg. min. ad probat. dist. maj. sunt contradictoriæ pro signo priori ad decretum eodem modo ac pro signo posteriori ad decretum nego. diverso modo conc. maj. & dist. min. non cognoscit eo modo, quo sunt contradictoriæ, & veritatem habent determinatam nego, eo modo, quo contradictoriæ non sunt, nec veritatem habent determinatam conc. min. & neg. conseq. explico solutionem: signum prius ad effectum est signum causæ, ut ex n. 264. Cum autem decretum Dei sive permissivum sit, sive efficax, sive indifferens, secundum quod requiritur ad productionem effectus, est, ut applicetur omnipotentia ad illius effectum, dummodò tale decretum per se requisitum sit ad productionem effectus, eo ipso se habet in priori signo ad effectum

atum, cum se habeat ex parte causæ: effectus autem in signo priori ad effectum est impossibilis, adeoque istæ propositiones: Antichristus existet: Antichristus non existet, pro signo priori ad decretum, sunt de Antichristo pro signo, quo existere nullo modo potest, adeoque propositio negativa in eo sensu attingit veritatem necessariam, necessarium enim est quod nulla creatura existat pro signo priori ad decretum Dei, imò & pro signo decreti, atque adeo ea veritas attingit ad scientiam necessariam sive simplicis intelligentiæ.

427. Quamobrem ut illæ propositiones sint contradictoriæ de veritate contingenti in se ipsa cognoscibili, & sic pertineant ad scientiam visionis, necesse est, quod affirmet & negent pro posteriori ad decretum, quo in sensu cognosceret Deus, quamnam ex illis erit vera, & quamnam falsa. Unde eo modo, quo sunt contradictoriæ, & determinatam veritatem habent, rectissime à Deo cognoscuntur, quin requiratur aliquod principium prævium efficaciter connexum cum effectu libero futuro, quod sit verificativum talis propositionis; eodem modo dicendum est respectu scientiæ conditionatæ, quæ non potest prævidere futurum liberum conditionatum nisi pro signo posteriori ad decretum indifferens conditionatum; eodem modo, quo decretum indifferens absolutum se habet ex parte principij ad futurum liberum absolutum, etiam decretum indifferens conditionatum, non quidem, quod actu existat, sed quod existeret, se habet conditionatè ex parte principij per se requisiti ad futurum liberum conditionatum, quod maxime notandum est ad multas cavillationes evitandas.

425. Ratio autem fundamentalis ad dissolvendas omnes objectiones est, quia futura contingentiæ creaturæ libera nequeunt habere veritatem determinatam in suis causis ex num. 427. qua de causa nequeunt infallibiliter cognosci in suis causis, sed in se ipsis ex D. Th. num. 340. & ex tota disp. 7. Cum autem ipsorum signum sit pro posteriori ad causam, & ad decretum indifferens applicativum omnipotentia, exinde nequeunt cognosci in se ipsis, nisi in signo posteriori ad causam, & ad decretum indifferens, in eo namque signo non sunt indifferentiæ sed necessariò existentia necessitate consequenti, quatenus effectus contingens, prout est, necessariò est & prout foret, necessitariò est, quod foret, quo in sensu sunt veritates infallibiles, & intentionaliter determinativæ scientiæ Divinæ ex n. 282. & 389. Unde quidquid est per se prævium ad futura sive absoluta, sive conditionata in se ipsis, non est satis ad infallibilem eorum veritatem, neque per ullam contradictoriorum operationem fieri potest medium sufficiens; ut futura præviè ad ipsum signum in se ipsis infallibiliter cognoscantur. quamobrem signum per se prius illius veritatis objectivæ infallibilis, est signum ipsorum in se ipsis.

426. Objic. 2. Propositio disjunctiva de futuro absolute contingenti, v. g. Petrus peccabit, vel non peccabit, est necessariò determinatè vera pro priori ad decretum, atqui propositio disjunctiva nequit esse vera nisi ratione alicujus extremi disjuncti: ergo aliquod extremum illius propositionis est determinatè verum ante decretum, atque adeò Deus illud infallibiliter, & determinatè cognosceret præviè ad decretum. Resp. conc. maj. & dist. min. nisi alicujus extremi determinatè cognoscibilis præviè ad decretum nego; pro signo posteriori conc. min. & nego conseq. ex num. superiori. Ratio ulterior est, quia propositio disjunctiva, quæ est necessariò vera, non est vera ratione alicujus extremi determinati, sed ratione vagæ necessitatis, quæ datur pro priori, ut alterum extremum ex contradictoriis existat pro posteriori ad decretum, ex hoc enim quod datur antecedenter ad decretum vaga necessitas, ut peccatū Petri existat, vel non existat pro posteriori ad decretum, fieri nequit, ut simul deficiat peccatum, & ejus carentia, ac proinde jam est determinatè verum, quod pro posteriori vel existet peccatum, vel ejus carentia, quin sit determinatè verum, quod existet peccatum, vel carentia peccati ante decretum.

427. Objic. 3. Rem esse futuram, est denominatio non facta, sed realis, non intrinseca, sed extrinseca, ergo debet provenire ab aliqua forma reali extrinseca, sed hæc est decretum Dei, & determinatio præsens causarum ad positionem rei postea: ergo &c. Resp. 1. Retorquendo argumentum in præterito. Resp. 2. dist. ant. non intrinseca sumpta per statum conc. per alienationem neg. ant. & conseq. Ratio est, quia denominatio futuri formaliter stat in re, quæ nunc non existit, & postea existit, cum autem existentia rei, quæ postea existit, sit ipsi rei intrinseca, denominatio attingit aliquid rei intrinsecum, cæterum, cum illa res de facto non sit per statum, sed per alienationem, ea de causa denominatio futuri intrinseca est aliquid existens per alienationem non per statum.

428. Objic. 4. Futurum certum, & infallibiliter tale distinguitur à futuro casuali, dubio, & probabili; atqui non distinguitur ab illis per carentiam existentia nunc, & existentiam postea, ergo debet distingui ab illis constitutivè per denominationem præsentem decreti efficacis ad existendum postea. Resp. Retorqueo argumentum in præterito infallibili, quod etiam distinguitur à præterito casuali, dubio & probabili, ante solutionem verò suppono, quidquid non existit, & existit postea, esse in se futurum certum & infallibile, cum sit impossibile, quod futurum non existat postea ex suppositione existentia postea. Unde certò & infallibiliter cognoscitur tale futurum à divina scientia, quæ cognosceit futura, licet non sint certa quoad nos certò & infallibiliter, quia sæpè futurum, dubiù, probabile & casuale, quoad nos, non est casuale quoad se, sed certò & infallibiliter futurum.

Ratio

429. Ratio omnium est, quia futurum quoad nos esse dubium probabile &c. sunt denominationes extrinsecæ ipsi futuro provenientes à formis, quibus diversimodè se habet quoad nos, qui non attendimus nisi ad præsentis circumstantias, & præsentium dispositionem causarum. Unde futurum dicitur dubium quoad nos à dubitatione intellectûs, qui caret motivo præcedenti ad judicandum rem esse futuram, dicitur probabile à gravibus fundamentis, quibus prudenter, & probabiliter judicamus rem esse futuram, dicitur casuale, quia à nobis non spectabatur, & evenit præter intentionem, & prævisionem naturalem, & ideò evenit quoad nos fortuito.

430. Jam in forma dist. maj. distinguitur à futuro casuali, dubio, & probabili, quæ sunt in se simpliciter futura, id est quæ habent non existere nunc, & existere postea neg. quæ solum sint futura, secundum quid, & quoad nos conc. maj. & dist. min. non distinguitur ab illis per carentiam existentiam nunc, & existentiam postea, si hæc futura verè & in se sint exitura postea conc. min. nam hoc modo sunt certò & infallibiliter exitura. Si non sint exitura postea neg. min. & consequentiam, itaque futurum casuale, dubium, & probabile, vel existit pro postea in se, vel non? si primum, jam erunt certò & infallibiliter futura, & non distinguitur ab illis futurum infallibile, solumque quoad nos erit dubium, casuale, & probabile. Si secundum, non erunt simpliciter futura, sed solum secundum quid, & quoad nos, & ab illis distinguitur futurum infallibile, quia hoc existit in se pro postea, non verò illa, ubi nota juxta SS. PP. futura non dici cognosci à Deo ut futura quoad se, sed cognosci à DEO esse futura quoad nos, quia illud est futurum quoad nos, quod modò non correspondet huic nostræ intrinsecæ, & præsentis durationi, & postea correspondet durationi, quam habebimus, vel existit in duratione ab illo distincta, quin illi correspondeat, cum autem duratio, qua Deus durat ab æterno, & in æternum, sit identificata cum ipso Deo, cum sit attributum ejus æternitatis, nunquam correspondet postea durationi Dei diversæ à duratione, quam nunc habet, adeoque non dicitur futurum respectu Dei quoad nunc non esse, & postea esse, ut dictum est.

431. Objic. 5. Ut detur futuricio denominans in aliquo instanti rem futuram, non requiritur, quòd in illo instanti existant omnes partes futuritionis, sed sufficit, quòd existat una pars illius, v. g. nunc datur futuricio Antichristi sufficiens ad denominandum illum futurum, & tamen solum datur nunc una pars futuritionis, nempe carentia existentiam, sive non existentia Antichristi. Modò sic: atqui adveniente Antichristo pro fine mundi etiam dabitur una pars constitutiva futuritionis, nempe existentia illius pro fine mundi, licet non detur alia pars, nempe carentia existentiam; ergo non peribit futuricio Antichristi, & adhuc denominabitur

futurus pro fine mundi. Resp. conc. prima parte maj. nempe non requiri, quòd omnes partes simul existant, cum futuricio sit totum successivum, & partes omnes totius successivi non possint simul existere, & dist. secundam partem: sufficit, quòd una pars existat, quæ pars sit carentia existentiam nunc conc. quæ pars sit existentia pro postea neg. maj. & conc. min. neg. consequ.

Ratio disparitatis est, quia hæc est denominationis futuri natura, nempe non existere nunc, & existere postea; hujusmodi autem denominatio adæquatè verificabilis est de præsentibus, quando datur carentia existentiam nunc, non autem quando datur existentiam; falsum est enim dicere de re actu existente, quòd nunc non existit, quapropter quando datur carentia existentiam, nunc datur, quòd sufficit, ut adæquatè verificetur futuricio, & sic Antichristus denominetur futurus, licet non detur physicè adæquata futuricio, quæ successiva est, quia hæc est natura denominationis futuri, sicut res denominatur præterita, mutata, prior vel posterior, licet actu non existant partes constituentes has denominationes, quia hæc est natura harum denominationum, quæ verificantur: licet actu non existat physicè adæquata forma, quòd nullo alio modo explicari potest, quàm explicando sensum, & naturam denominationum. Unde si natura denominationum non sit successiva, sed omnia requiratur de præsentibus, necesse erit, ut dentur omnes partes ejus simul, ut detur denominatio, sic se habent hæc denominationes Albus, Justus &c.

Objic. 6. Existentia Antichristi in fine mundi reddit eum præsentem, ergo potius destruit, quàm constituit futuritionem illius, ac proinde futuricio stare debet in decreto existente nunc decernente Antichristum exiturum postea. Resp. conc. ant. & neg. consequ. quia existentia postea solum constituit futurum verificabiliter, quando datur terminus à quo successione, nimirum carentia existentiam illius: cum autem quando dabitur Antichristus, non detur carentia existentiam illius, exinde tunc non manet, sed deficit verificabiliter futurum, sic apud adversarios existentia antea constituit præteritionem, & tamen existentia deficit, quando prætericio datur, & incipit verificari res præterita, ubi advertendum est, quòd existentia rei adveniente non destruitur adæquata futuricio, sed solum destruitur verificabiliter, quantum non verificatur, nec denominatur res futura, stante existentia, sicut non denominatur præterita, usque dum existentia deficit, cum ista sit ratio & natura harum denominationum.

Objic. 7. Futuricio Antichristi non est merè possibilis, nec præterita, nec futura, aliter adveniente Antichristo, sicut tunc incipit esse Antichristus, ita inciperet esse futuricio, quæ modò est futura; atqui res, quæ nec est merè possibilis, nec præterita, nec futura, habet esse nunc adæquatè præsens, ergo nostra futu-

futuricio fiat adæquatè in decreto, vel determinatione præsentis. Confirm. res futura constituitur in esse futuri per illud, per quod distinguitur à merè possibili, & actuali, atqui habet hoc per solam determinationem causæ ad habendam existentiam postea. Etenim merè possibile nullam dicit determinationem causæ, sed indifferentiam, actuale verò jam est positum extra causas, ergo &c.

435. Retorqueo argumentum in præteritione Adami. Deinde Respondeo dist. maj. adæquatè sumpta conc. inadæquatè accepta, pro ut requiritur ad illius verificabilitatem neg. maj. & dist. min. neg. conf. Ratio est, quia cum futuricio sit unum successivum, partim est præsens, prout dicit carentiam existentiam nunc, partim verò erit, prout dicit existentiam postea. Unde neque est merè possibilis, neque præterita, neque adæquatè futura, sed solum habet de præsentis carentiam existentiam modò requisito ad adæquatam verificabilitatem de præsentis ex n. 432. Ad Confirm. dist. maj. per quod distinguitur secundum totum, quod includit successio futuri conc. secundum quod dicit entitas objectivè futura, neg. maj. min. & conf. Ratio est, quia entitas objectiva futuri eadem ipsa est, quando est possibilis, ac quando est præsens, & futura, sic quando produceretur Antichristus, erit idem, qui modò est possibilis & futurus, ad futuritionem autem ultra illam entitatem nudè sumptam requiritur transitus & successio à non esse nunc, ad esse postea, adeoque dicit pro termino à quo carentiam existentiam, sive rem non esse, & pro termino ad quem existentiam rei postea, ergo cum hæc successio non reperitur in merè possibili, neq; in purè præsentis, ea de causa futurum quò tale ab illis distinguitur &c.

436. Objic. 8. Si futuricio conditionata sit aliquid reale distinctum à divino decreto, aliquam habet sui causam, dependentem à qua sit contingenter, sed nulla est assignabilis causa ipsius: ergo &c. major patet; quia futuricio conditionata, si non fiat in decreto, non est à se, adeoque est ab alio, & à causa: min. prob. si aliqua esset; esset causa secunda, v. g. voluntas humana, à qua effectus est conditionatè futurus pro casu conditionis, sed ista non est causa, ergo nulla. prob. min. voluntas humana nondum existit tunc, quando verum est effectum esse futurum sub conditione, imò sæpe evenit, ut voluntas, cujus effectus futurus est sub conditione, nunquam existat, sed voluntas, quæ nunquam existit, & nunquam est extitura, nequit esse causa conditionatæ futuritionis, quæ verè est quid reale. ergo &c.

437. Respondeo dist. maj. aliquam habet sui causam sumpto ly habet per statum nego, per alienationem conc. maj. & sic dist. min. neg. conf. ad prob. min. dico, voluntatem humanam & divinam esse causam, sumpta humana per alienationem, quo in sensu neg. min. ad prob. conc. R. P. Gormaz Theolog. Tom. I.

maj. & dist. min. voluntas, quæ nunquam existet, non potest causare ex suppositione, quòd non existat conc. ex suppositione, quòd existeret neg. min. & conseq. Ratio est, quia futuricio conditionata non exigit voluntatem (neque decretum Dei) absolute existentem, neque absolute causantem; quia sicuti actus conditionatè futurus non existet absolute, sed existeret, si conditio poneretur, ita nec exigit, quòd absolute causetur, sed quòd causeretur, si poneretur conditio, ut autem tunc causeretur à voluntate, non sequitur, quòd modò existat voluntas, sed quòd tunc posità conditione existeret, & causeretur: idem dico de decreto Dei.

Objic. 9. Effectum esse conditionatè futurum v. g. quod 1. Reg. habetur c. 23. David esse tradendum à Ceilitis, si apud eos maneat, de facto est quædam veritas objectiva, & oppositum de facto est falsum, ita ut veritas ista futuritionis conditionatæ non sit quid suspensum, & dependens à cognitione, uti pender existentia rei futuræ; ergo veritas illa de facto est determinata, & certa, & licet existentia sub conditione sit futura, certò tamen sic est futura, & non manet in ratione puræ possibilitatis, & indifferentiæ: ergo non solum exigit causam, quæ causeret posita conditione, sed si non consistat in actuali Dei decreto, exigit causam de facto causantem: Prob. hæc ultima consequentia, id, quod de facto est veritas determinata, certa, & infallibilis, si non consistit in decreto Dei, vel de facto causetur, vel est à se: ergo si futuricio conditionata non consistat in decreto Dei, neque sit à se, est quid de facto causerum, cum de facto sit determinatum quid certum, & infallibile sine ulla suppositione, & dependentia à conditione.

Respondeo dist. ant. veritas est de facto, 439. & non suspensa, ut existat, vel non existat, si loquamur de veritate formali consistente in cognitione cognoscente Davidem tradendum esse à Ceilitis conc. de veritate objectiva, sive objecto talis cognitionis neg. ant. & conseq. dist. ergo veritas illa est determinata, certa, & infallibilis, si loquamur de formali conc. primam consequentiam, & neg. secundam, ad cujus prob. conc. Ant. & dist. conseq. est quid causerum sumpto ly est per statum nego, per alienationem conc. conseq. Ratio est, quia cum futuricio non sit de facto aliquid actu, sed solum existeret, si poneretur conditio, non exigit causas de præsentis causantes, sed si poneretur conditio, haberet causas, quæ illam futuram causerent.

Quæ omnia facile explicari possent ex num. 440. 310. de futuro absoluto: nam hæc propositio: Traditio Davidis est de facto, vel nunc conditionatè futura, non significat esse aliquam veritatem objectivam verificativam talis propositionis, quia ea propositio, ut sit nunc vera, requirit solum, quòd traditio Davidis esset, si maneret

maneret in Ceilitis, vel in hac alia: Traditio Davidis est conditionatè futura. Terminus *futura conditionatè* extrahit verbum *est*, ut non significet per statum objectum verificativum, cui debet conformari, ut sit vera, solumque significat per alienationem de futuro sub conditione.

441. Objic. 10. Esse, quod dicit pœnitentia Petri, ut conditionatè futura pro crastina die, fuit semper & ab æterno verum esse reale: ergo illud esse verificativum futuri conditionati non est esse actuale effectûs pro suo tempore, neque quidquam aliud temporale seu creatum, sed increatum & æternum, cum nihil creatum fuerit ab æterno. Prob. ant. pœnitentia Petri, quemadmodum habet hodie, quòd cras sit futura, sub conditione, quòd cras vocetur, habuit ita semper & ab æternitate à parte antè esse futuram crastina die sub conditione, quòd Petrus crastina die vocetur: sed esse, quod hodie habet pœnitentia Petri crastina die futura, est simpliciter & absolutè esse reale: ergo &c. Consequentia tener, & major patet, quia pœnitentia Petri crastina die futura sub conditione divinæ voluntatis, non incipit esse hodie futura nec cæpit heri, sed ab æterno est futura.

442. Minor verò probat, quia tale esse non est ens rationis aut chymæricum, & purè confictum ab intellectu absque ullo prorsus fundamento, aliter sicut intellectui licet absque fundamento concipere, quòd crastina die Petrus contereretur, seu ager pœnitentiam peccatorum, si à Deo vocetur, etiam pari felicitate licebit fingere, quòd crastina die verè Petrus non contereretur, seu quòd non ager pœnitentiam, id autem non licet, supponimus enim hodie verum esse, quòd Petrus ager peccatorum pœnitentiam, si crastina die vocetur, & contrarium esse falsum, si autem illud est esse rationis cum fundamento in re, de hoc fundamento reali erit sermo, & de eo fiet hoc argumentum: nam hodie, & ab æterno debuit existere, & consequenter non est quid creatum & temporale, sed æternum, sive divinum decretum. Respondeo dist. ant. fuit semper & ab æterno verum esse reale sumpto *ly esse reale* per statum nego, per alienationem conc. ant. & neg. conseq. cuius probatio nulla est: nam licet ab æterno non sit quid creatum sumpto *ly esse* per statum, fuit futurum, adeoque sumpto *ly esse* per alienationem. ad probat. distinctis eodem modo præmissis nego consequentiam & probationem. Nam ens reale sumptum per alienationem neque est ens rationis, neque fictum, sed ens revera, quod est potens existere, licet modo non existat, in quo satis distinguitur ab ente chymærico, quod nullatenus potest existere.

443. Objic. 11. Quamvis pœnitentia cras futura hodie non sit existens, at futuritio pœnitentiæ pro crastina die non est hodie futura,

sed actualis, & semper fuit actualis, & existens: ergo hodie & ab æterno habet futuritio esse reale, & existens, sed hoc esse reale, actuale, & existens, non potest esse quid creatum, nec temporale, sed æternum: ergo &c. Consequentia tener, quia non solum pœnitentia actualis cras existens, erit cras esse reale, & existens, sed etiam futuritio conditionatæ pœnitentiæ est ens reale absolute, & simpliciter, cum non sit ens rationis. Antecedens autem prob. quia denominatio actualis futuri, qua hodie pœnitentia absolute denominatur futura, hodie realiter absolute existit: nam denominatio futuri non est futura, sed actualis, pœnitentia quippe cras futura non denominabitur cras futura, quando existet, sed hodie denominatur futura, quando non existit: sed ea denominatio actualis futuri non potest existere, & esse actualis hodie, nisi hodie sit actualis, & existat forma, à qua desumitur ipsa denominatio, & qua intrinsecè constituitur, quæ forma est futuritio, ergo futuritio hodie est actualis, & existens. Confirm. denominatio hodie existit, & est actualis; ergo esse denominationis hodie existit: sed esse denominationis est futuritio; ergo esse futuritio hodie existit.

444. Respondeo dist. ant. futuritio non est futura hodie, sed actualis adæquatè sumpta nego, inadæquatè sumpta subdist. qua parte dicit existentiam postea nego, qua parte dicit carentiam existentiam sive non existentiam rei in hoc instanti, sive reali, sive imaginario conc. ant. & neg. conseq. ad prob. & min. subsumpt. dico esse reale, quod dicit per alienationem de existentia postea, non esse per statum, adeoque non extitisse ab æterno, solumque fuisse veram ab æterno pro tunc carentiam vel negationem talis existentiam. Ad probationem antecedentis dist. maj. hodie, realiter, absolute existit sumpto *ly existit* per statum respectu actûs modo affirmantis conc. respectu affirmati, & extituri postea neg. maj. & dist. min. neg. conseq. ex n. 310. Ad confirm. dist. maj. hodie existit sumpto *ly existit* per statum respectu actûs modo affirmantis rem futuram conc. respectu objecti affirmati neg. maj. & dist. min. esse denominationis est futuritio sumpta denominatione objectiva conc. sumpta denominatione respectu existentiam actûs modo affirmantis neg. min. & conseq. Ex dictis

445. Objic. 12. Hodie est verus iste actus: Anrichristus est futurus: ergo hodie existit veritas, sed veritas est conformitas actûs cum objecto: ergo hodie existit hæc conformitas, sed hæc includit actum & objectum: ergo hodie existit actus, & objectum. Respondeo conc. ant. & dist. conseq. hodie existit veritas sumpto *existit* per statum ex parte actûs, & per alienationem ex parte objecti, ut affirmati ab actu

Actu conc. sumpto existit per statum etiam ex parte objecti neg. conseq. & dist. min. subsumpt. Veritas est conformitas actus cum objecto ut affirmato ab actu conc. ut non affirmato ab actu neg. min. & sub eadem distinctione conc. & neg. conseq. deinde dist. min. subsumptam, conformitas includit actum & objectum ut affirmatum ab actu conc. ut non affirmatum neg. min. & conseq. Ratio est, quia quando

actus modò affirmat objectum exiturum posse, non requiritur ad veritatem actualem actus, quòd modò detur objectum, sed quòd modò detur actus, & quòd postea detur objectum modo, quo nunc affirmatur ab actu. Unde ea conformitas actus cum objecto solum dicit actum per statum, objectum autem per alienationem, ut constat ex D. Thoma sæpe citato.

DISPUTATIO VIII.

DE SCIENTIA VISIONIS, SEU LIBERA.

SECTIO I.

Quid sit Futurum, & an Deus illud cognoscat?

446. **C**onstat ex tota Disputatione VII. futurum contingens in via D. Thomæ duplex esse: aliud in causa inclinata, seu ordinata ad effectum, quod fallibile dicitur, & futurum solum secundum quid; nam causa libera absolute potest effectum non ponere: adeoque quod in ea apparebat futurum, contingere potest, quòd revera in se postea futurum non sit. Aliud est futurum in se, seu infallibile, nimirum quod modò non est, & postea revera erit. Quamobrem futuritio rei formalis prout contradistincta à causali est successio ex esse, & non esse rei per durationem priorum, & posteriorum. Ratio est, quia res, quæ in hoc instanti est absolute futura, in hoc instanti non existit: at in instanti sequenti revera existit: & tunc de illa erit verum dicere: est, & falsum si dicatur: non est. Unde in hoc tempore priori denominatur futura, non quidem futura respectu hujus temporis, sed respectu temporis, in quo est præsens. Pariter conditionatè futurum est etiam duplex: nimirum causale, quod apparet ponendum fore, si poneretur causa inclinata ad illud; & aliud formale, quod nimirum revera poneretur sub conditione, quòd apponerentur tales causæ, uti dictum est de penitentia Tyrionum n. 241. Exinde omne futurum absolutum est etiam conditionatum, & non e contra. Ratio est, quia eo, quòd sit verum, quòd ponitur istæ causæ, & ex illis procedet effectus, est etiam verum, quòd si istæ causæ ponantur, ponetur effectus. At non est verum, quòd effectus re ipsa ponetur, eo quòd poneretur, si ponerentur causæ; cum stante ista veritate contingere possit, quòd causæ nunquam ponantur, ut patet in penitentia Tyrionum. Quamobrem veritas de objecto conditionato non solum se extendit ad præsentia, sed etiam ad præterita, ut ad penitentiam Tyrionum, & ad futura, ut ad impenitentiam Antichristi. Cum autem ab universali ad singulare consequentia non valeat, sicut non valet ista, est animal; ergo est homo, ita neque valet ab objecto conditionato ad futurum absolutum. Querimus modò à ratione, quòd nam sit constitutum futuri, & scientiæ Dei de illo. Pro quo sit

R. P. Gormaz Theolog. Tom. I.

Assero 1. Futuritio formalis absoluta stat in eo, quòd res modò non existat, & postea existat. Probat. Futuritio formalis absoluta est forma, quæ res non existens denominatur nunc absolute futura: sed præcisè intellecta successione illa de non esse ad esse explicata n. super. intelligitur forma, qua res non existens nunc denominatur absolute futura; ergo &c. Probat. min. Præcisè intellecta ea successione intelligitur res posterior in existendo respectu præsentis temporis: sed eo præcisè nunc est verè futura; ergo &c. Confirm. 1. Præteritio formalis absoluta apud ipsos adversarios stat præcisè in eo, quòd res nunc non existat, & antea extiterit: ergo & futuritio formalis absoluta stat in eo, quòd res non existat nunc, & existat postea. Confirm. 2. Illud est futuritio formalis absoluta apud adversarios, per quod res distinguitur à mere possibili, præterita, & præsentia: sed præcisè per hoc, quòd nunc non existat, & postea existat, distinguitur à mere possibili, præterita, & præsentia; ergo &c.

Assero 2. Futuritio conditionata stat in eo, quòd res nunc non sit, sed erit, si conditio ponatur. Prob. Facile, quia eo ipso, quòd concipiatur carentia existentia nunc, & existentia postea, si conditio postea ponatur, jam concipitur determinatio ad existendum postea sub conditione; ergo jam concipitur futuritio infallibilis conditionata. Probat. ant. Posita existentia sub conditione, impossibile est, quòd res non reddatur existens pro eo tempore, sed id, quo posito impossibile est, quòd sub illa conditione res non existat, eam infallibiliter reddit conditionatè existentem; ergo &c. Conf. iisdem omnino rationibus, quibus tota disputatione præcedenti probavimus ex D. Thom. futuritionem absolutam ob eandem rationem præcisè stare in carentia existentia nunc, & existentia postea, quòd etiam constat ex n. superiori. ergo pariter futuritio conditionata stabit in carentia existentia nunc, & existentia postea, si ponatur conditio.